

lyder i Kongl. kungörelsen den 2 December 1870, må erhålla följande förändrade lydelse:

Likaledes må — — — — —
— — — — — anslagna löner oafkordade; vare dock förbunden att sjelf sin medhjelpare i klockaretjenstens bestridande aflöna.

Stockholm den 12 Mars 1875.

Å Utskottets vägnar:

Robert De la Gardie,

N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Mars 1875, kl. 12 midd.

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7, med anledning af Herr C. E. Casparssons motion N:o 166, om revision af gällande föreskrifter rörande eder.

Uti förevarande inom Andra Kammaren väckta och till Utskottets behandling remitterade motion hemställes på anförda grunder, att Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla: att en allmän revision af nu gällande föreskrifter i afseende å eder, åsyftande en inskränkning i deras användande, måtte ega rum; att, der edsförpligtelse fortfarande skall afgifvas, orden: "svär vid Gud och hans heliga Evangelium" måtte utbytas emot orden: "svär inför Gud", samt att de sista bekräftelseorden i de nu gällande edsformulären måtte helst alldeles utslutas, men, derest några sådana ord anses behöfva kvarstå, de måtte förändras på sätt 1868 års kyrkomöte föreslagit; att den nu brukliga tro- och huldhetseden utbytes mot en på heder och samvete afgifven försäkran; samt att slutligen, alla embets- och

tjenstemanna- samt med dem jämförliga eder afskaffas, men i stället, när och på sätt i instruktion, reglemente eller annorledes af Kongl. Maj:t bestämmes, vid tillträdet af befattningen erinran meddelas åt tillträdaren om hans åligganden jemte det ansvar försummandet deraf medför.

Af den i motionen upptagna historik öfver detta ämne, hvilken blifvit med källorna jämförd, såväl som af dessa källor i öfrigt har Utskottet inhemtat:

att, sedan Rikets Ständer uti underdåniga skrivelser den 22 Februari 1854 och den 21 Oktober 1863 anhållit om revision af gällande föreskrifter i afseende på eder och deras användande, och Justitiekanslers-embetet under den 29 April 1865 afgifvit infordradt underdånigt yttrande, Kongl. Maj:t dels den 29 Juni 1866 fastställt nytt edsformulär så väl för tro- och huldhetseden som för den civila embets- och tjenstemän samt betjente föreskrifna ed, dervid tillika blifvit stadgadt, att denna senare ed endast vid tillträdet af första tjensten borde göras, men ej sedermera vid förflyttningar till andra tjänster förnyas; dels den 9 Oktober 1866 vidtagit enahanda åtgärder i afseende å krigsmannaeden; dels den 4 Januari 1868 afskaffat den förut brukliga studenteden; dels ock under den 5 Nov. 1867 fastställt nytt formulär för vittneseden;

att 1868 års Kyrkomöte i underdånig skrifvelse anhållit att, jemte det enahanda åtgärder, som redan vidtagits rörande öfriga tjenstemannaeder, äfven vidtoges beträffande presten, de sista bekräftelseorden: "så sannt mig Gud hjelpe till lif och själ" måtte helst alldeles uteslutas eller åtminstone utbytas mot en bön eller begäran om Guds bistånd till att troget hålla det, hvarpå löftet aflagts; men att denna underdåniga anhållan, som i hvad rörer de sista bekräftelseorden blifvit af kyrkolags-komitén afstyrkt, ännu är på Kongl. Maj:ts pröfning beroende; samt

att redan före 1863 en stor del eder blifvit afskaffade, hvaribland exempelvis endast torde behöfva anföras de före 1859 vid taxeringsförrättningarne påbudna.

Om än de af Kongl. Maj:t vidtagna, här ofvan omnämnda åtgärderna ingalunda äro oriktiga, enär mycket derigenom blifvit borttaget, som var i hög grad egnadt att minska edens vigt och helgd, anser dock Utskottet att ännu mycket på denna väg återstår att göra, och finner en kraftig uppmaning och uppmuntran till ett sådant fortgående ligga i det förhållande, att de redan vidtagna åtgärderna för eders borttagande eller formulärens förenklade — Utskottet veterligen — icke medfört någon den ringaste olägenhet, utan snarare kunna sägas hafva verkat i allo gagnande; Utskottet tillstyrker därför en underdånig hemställan om en allmän revision af nu gällande föreskrifter i afseende å eder, åsyftande en inskränkning i deras användande; men då en sådan hemställan genom ordet *allmän* just häntyder på den önskan, att alla nu påbudna eder måtte komma under ompröfning, anser Utskottet, att Riksdagen icke bör gå denna Kongl. Maj:ts pröfning i förväg, genom att särskildt omnämna en eller annan af dem.

Hvad åter beträffar det otvifvelaktigt vigtigaste i afseende på ederna och edsformulären, eller de nuvarande begynnelse- och slutorden, så delar Utskottet fullkomligt motionärens åsigt angående vigten och nödvändigheten af deras uteslutande eller utbytande emot andra mera lämpliga; en ed är och kan icke vara annat än ett högtidligt löfte eller försäkran, der man med uttalade ord gör, hvad man vid hvarje löfte i sitt inre sinne bör göra: tager Gud till vittne på sina afsigters renhet och anropar hans bistånd att dem redligen fullborda; och olämpligt, ja okristligt måste det derföre vara att dervid begagna ord, hvarigenom man, i den händelse man på något sätt brister i det afgifna löftets uppfyllande, afsäger sig för tid och evighet den Guds nåd och barmhertighet, som man i så fall i mångdubbelt mått behöver.

Då till dessa skäl kommer:

att 1868 års Kyrkomötes ofvan omnämnda underdåniga skrifvelse äfvensom kyrkolagskomiténs förslag till formulär för presteden för närvarande äro på Kongl. Maj:ts pröfning beroende; samt

att den nya lagberedningens arbeten sannolikt äfven komma att beröra frågan om de eder, som finnas i allmänna lagen stadgade, anser Utskottet, att en förnyad framställning till Kongl. Maj:t både är befogad och till tiden lämplig, samt hemställer derföre,

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla:

att en allmän revision af nu gällande föreskrifter i afseende på eder, åsyftande en inskränkning i deras användande, måtte ega rum; samt

att, der edsförpligtelse fortfarande skall afgifvas, orden: "svär vid Gud och Hans heliga Evangelium" måtte utbytas emot orden: svär inför Gud; och de sista bekräftelseorden i de nu gällande edsformulären helst alldeles uteslutas, eller, derest några sådana ord anses behöfva kvarstå, förändras på sätt 1868 års Kyrkomöte föreslagit.

Stockholm den 12 Mars 1875.

Å Utskottets vägnar:

Robert De la Gardie.